

Marta Pawłowska
Universitat Jaguelònica de Cracòvia
marta.pawlowska@hotmail.com

La crisi, la política i la llengua

Estratègies de com conceptualitzar la difícil situació econòmica catalana: el cas dels discursos oficials d'Artur Mas dels anys 2010-2011

Resum:

L'objectiu de l'article consisteix a examinar els discursos oficials del president de la Generalitat de Catalunya, Artur Mas, pronunciats entre els anys 2010 i 2011 en funció de les estratègies emprades per parlar de la crisi econòmica i les seves conseqüències en el context català. Ens proposem reconstruir la percepció d'aquests fenòmens reflectida en la llengua tot analitzant els mecanismes lingüístics que s'hi fan servir (sobretot, les metàfores).

Paraules clau: crisi econòmica, política catalana, discurs polític, metàfora, eufemisme.

Abstract:

The aim of this paper is to analyse the official speeches delivered between 2010 and 2011 by the President of Catalan Government, Artur Mas, according to the strategies adopted to talk about the financial crisis and its consequences in the Catalan context. The goal is to capture the perception of these phenomena,

which emerge from the linguistic mechanisms that have been used (especially, metaphors).

Keywords: financial crisis, Catalan politics, political discourse, metaphor, euphemism.

La fallida financera ha impactat greument la vida de moltes societats i, per tant, s'ha convertit en un dels temes principals de la política internacional. Tanmateix, les estratègies a les quals recorren els polítics per parlar-ne són de diversa índole i també han d'acomplir papers diferents. No es tracta tan sols d'informar de la situació, tenint en compte que les paraules dels dirigents poden portar conseqüències tangibles, repercutint, per exemple, en la Borsa o en la magnitud de la prima de risc del país. No es pot oblidar tampoc que els polítics intenten sobretot convèncer els ciutadans que el govern actua de manera correcta i justificar les mesures que es prenen, per molt impopulars que siguin. A més, s'ha de posar de relleu que la crisi econòmica que estem patint, tret dels seus aspectes econòmics i polítics, també ha constituït una experiència traumàtica des del punt de vista psicològic. Slavoj Žižek se centra en aquest aspecte amb la següent reflexió:

Will the financial meltdown be a sobering moment, then, the awakening from a dream? It all depends on how it comes to be symbolized, on what ideological interpretation or story imposes itself and determines the general perception of the crisis. When the normal run of things is traumatically interrupted, the field is then opened up for a "discursive" ideological competition (2009: 17).

Així doncs, l'elecció d'una manera de presentar la crisi, cosa que també recau sobre els polítics, adquireix una altra dimensió com una tasca de gran responsabilitat.

En aquest article, el nostre objectiu serà mirar més de prop com es parla de la crisi i tots els fenòmens que s'hi associen en el context català. Ens interessa principalment la conceptualització tant de la crisi

com de les maneres de sortir-ne, l'ús de l'eufemisme i altres qüestions connexes. Analitzarem tots aquests procediments en els discursos oficials del president en funcions de la Generalitat de Catalunya, Artur Mas, dels anys 2010-2011. Aquest període inicial de la seva primera legislatura ens sembla força interessant, ja que és un exemple del procés de transició del poder ja en plena crisi, és a dir en un temps extremadament difícil per governar a causa de les polítiques d'austeritat i control del dèficit imposades a les autonomies per l'Estat Espanyol com a fruit dels mateixos procediments implementats a l'Eurozona. El corpus que ens proposem analitzar consta de 9 textos pronunciats entre desembre de 2010 i desembre de 2011 i publicats a la pàgina oficial del president. Però abans de passar a dur a terme aquesta anàlisi, farem una referència breu als principals conceptes i teories que ens serviran de base en aquesta tasca.

El discurs polític

El discurs polític en qualitat de tipus d'intervenció es pot definir com un discurs oral relativament autònom produït per un polític davant d'un auditori, l'objectiu del qual és més la persuasió que la informació. L'orador vol convèncer el públic que les seves opinions, decisions o consells són correctes. A més, té un altre propòsit, subjacent, és a dir, l'èxit electoral del grup que representa. Cal notar que avui dia el perfil d'aquest públic es mostra força heterogeni arran de l'existència dels mitjans de comunicació de masses. Així doncs, s'ha de tenir en compte que no és una intervenció basada en la interacció real cara a cara, sinó preparada per a un destinatari dissenyat i imaginat per endavant (Dedaïc, 2006: 700). Una altra qüestió que s'ha de posar de relleu en el context d'aquest tipus de discursos és la importància d'apel·lar tant a les emocions com a la lògica i la raó o, fins i tot, de centrar-se més en les emocions. Les investigacions neurocientífiques fetes per Stephan Hamann, Clint Kilts i Drew Westen demostren que *the political brain is an emotional brain. It is not a dispassionate calculating machine, objectively searching for the right facts, figures,*

and policies to make a reasoned decision (Westen, 2007: XVI). George Lakoff es basa en la mateixa premissa en cridar l'atenció sobre el fet que la raó fins i tot requereix emocions i que les emocions en el fons són racionals. Per tant, segons el lingüista nord-americà, apel·lar a les emocions és legítim i crucial a l'hora de construir qualsevol discurs polític (Lakoff, 2009: 8).

La llengua és una eina poderosa perquè opera no tan sols a la superfície (és a dir, a l'esfera de la representació), sinó que també repercuteix en l'inconscient mitjançant emocions, prototips, imatges, metàfores i altres mecanismes cognitius (Lakoff, 2009: 15). Tot aquest fons fa que fins i tot les estructures superficials del llenguatge no siguin un simple reflex de la realitat, sinó un motlle que fa que la percebem d'una manera d'entre totes les possibles. La nostra experiència del món sempre passa per la llengua. Ara bé, quan entren en joc temes relacionats amb el poder, en què la política n'és un cas per excel·lència, el fet de fer-se servir d'alguns procediments lingüístics per representar la realitat d'un mode concret i, a més, recórrer a les emocions, pot interpretar-se com una manipulació. De fet, hi ha una tendència molt arrelada de veure aquest fenomen de manera negativa. El corrent de l'anàlisi crítica del discurs (ACD) sol considerar el discurs polític (en un sentit ample) com una *form of social practice with a malign social purpose* (Torode citat per Wilson, 2001: 401), mentre que una alternativa idealista en seria un *discourse which has no underlying instrumental goals for any participant, but is genuinely undertaken in a co-operative spirit in order to arrive at understanding and common ground* (Wilson, 2001: 401).

La importància d'aconseguir un objectiu amb paraules, la qual cosa constitueix el nucli de cada discurs, fa que se'l pugui definir en termes de determinar i consolidar accions, fet que en el fons equival a exercir poder (Link citat per Jäger, 2001: 34). Aquesta visió de la capacitat del discurs de formar realitat es mostra encara amb més força en Foucault quan diu que la tasca de l'investigador ja no consisteix a

[...] traiter les discours comme des ensembles de signes [...], mais comme des pratiques qui forment systématiquement les objets dont ils parlent.

Certes, les discours sont faits de signes; mais ce qu'ils font, c'est plus que d'utiliser ces signes pour désigner des choses. C'est ce *plus*, qui les rend irréductibles à la langue et à la parole. C'est ce «plus» qu'il faut faire apparaître et qu'il faut décrire (1969: 66-67).

Aquest “més” que converteix el discurs en l'acció forma part i es nodreix dels coneixements compartits de cada societat que després determinen les actituds, tant individuals com col·lectives. A més, els discursos van units els uns amb els altres i es converteixen en un repertori de coneixements gràcies a recórrer al simbolisme col·lectiu, és a dir a tota una sèrie d'estereotips culturals que es poden reproduir, modificar o fins i tot trencar (mitjançant catacrexis, o sigui fractures d'imatges) per aconseguir un efecte determinat. Per tant, el poder que exerceix el discurs consisteix a transmetre coneixements que s'originen a la consciència col·lectiva (i també la individual), però alhora l'alimenten i hi influeixen forçant la gent a actuar de manera determinada (Jäger, 2001: 35-38).

Tenint en compte la complexitat d'aquest fenomen, també a causa del seu caire ideològic i la importància del context, les extensions reduïdes d'aquest article no ens permeten dur-ne a terme una anàlisi exhaustiva. Així doncs, ens centrarem en els texts i els seus aspectes lingüístics: quins mecanismes es fan servir per construir una certa visió de la realitat sense entrar gaire, però, en la valoració i interpretació de la política real (és a dir, coherència entre els discursos i les decisions preses o mesures implementades, etc.) ni tampoc en la de les possibles intencions i motivacions per optar precisament per aquesta línia de presentar les circumstàncies. Entre aquests mecanismes ens interessa, sobretot, la metàfora.

La metàfora com un mecanisme cognitiu

La metàfora s'enumera entre els principals recursos retòrics ja des de l'antiguitat. No obstant això, no va ser fins a la fi del segle XX que es va començar a percebre un dels fenòmens fonamentals per

a la comprensió humana del món. La metàfora segons Lakoff i Johnson (1980) ja no és tan sols un mecanisme purament lingüístic, limitat al domini de la literatura o de la retòrica, sinó un fenomen cognitiu que consisteix a projectar una sèrie d'elements del domini-font (s'anomenen *dominis* porcions organitzades dels coneixements emmagatzemats pel nostre cervell) a l'estructura del domini-objecte que s'està construint mitjançant aquest procés. El domini-font correspon normalment a un concepte fàcil de comprendre, relacionat moltes vegades amb l'àmbit de l'experiència quotidiana, sobretot corporal, mentre que el domini-objecte es refereix a una noció més abstracta o complexa, a la qual volem apropar-nos precisament gràcies a l'ús de la metàfora. Tanmateix, no es tracta de copiar sense miraments tots els components del domini-font, sinó de fer-ne una tria. Així doncs, la percepció del domini-objecte queda condicionada per aquesta selecció, la conseqüència principal de la qual és l'exageració d'alguns aspectes del domini-font, en eliminar-ne o marginar-ne d'altres. Cal esmentar que conceptes d'una gran complexitat poden descriure's mitjançant múltiples metàfores, de vegades contradictòries.

La metàfora en qualitat de principal mecanisme de conceptualització també ha d'aparèixer òbviament en el llenguatge dels polítics, ja que, per una banda, molt sovint fan referència als conceptes abstractes i, per l'altra, algunes qüestions essencials per a les relacions de poder estan arrelades en la consciència de la gent precisament de manera metafòrica, basant-se en les experiències de l'anatomia, percepció i cognició humana. Per tant, conceptes com jerarquia, precedència o control adquireixen una interpretació espacial segons l'eix horitzontal (davant-darrere) o el vertical (damunt-sota), mentre que grups d'individus, inclosos les regions, la societat o el mateix estat, es presenten sota la forma d'un recipient. En el nostre àmbit cultural, les imatges tradicionals que apareixen quan es parla de l'estat en termes d'un contenidor són: el cos, el vaixell, l'edifici o la màquina. La percepció d'un estat sota la forma d'un organisme que té cos implica més aspectes que la d'un simple contenidor. La personificació fa, per exemple, que s'hi atribueixi també una personalitat estereotipada amb alguns trets dominants (pacífic, agressiu, digne de confiança, etc.).

De l'encreuament entre els conceptes de la persona i l'edifici surt també la percepció del país com a casa, llar (Chilton, 2006; Chilton, Lakoff, 2005: 39-56). Totes aquestes imatges i representacions construeixen una xarxa reflectida en la llengua.

La importància de la metàfora en el llenguatge i, de retruc, en els discursos dels polítics rau en el fet que no és tan sols una simple manera de parlar, sinó també de pensar i, en conseqüència, d'actuar, ja que com assenyalen Chilton i Lakoff:

[...] metaphors are not just words. They are concepts that can be and often are acted upon. As such, they define in significant part, what one takes as 'reality', and thus form the basis and the justification for the formulation of policy and its potential execution. Because metaphors are rooted in everyday discourse, they tend to be taken for granted. Specialist discourse that may be ultimately based on them may, thus, be difficult to change at this fundamental level (2005: 56).

Passem a veure, per tant, com funciona tot això a la pràctica: en el nostre cas en els exemples reals dels discursos d'Artur Mas relacionats amb el tema de la crisi.

La crisi en els discursos d'Artur Mas: l'any 2010

Artur Mas i Gavarró com a cap de la Convergència i Unió, una federació de dos partits que va guanyar les eleccions autonòmiques l'any 2010, fou investit el 129è president de la Generalitat de Catalunya el 23 de desembre de 2010¹. El mateix mes pronuncia tres discursos oficials: dos ja com a president (el discurs en l'acte de presa de possessió i el missatge de cap d'any) i un, de major envergadura, encara com a candidat a la presidència (el discurs d'investidura). La presència pública

¹ Sense entrar en detalls, cal esmentar que la CiU va ser formada per Convergència Democràtica de Catalunya (partit creat als anys 70 entorn de la figura de Jordi Pujol) i Unió Democràtica de Catalunya. Quant al seu posicionament ideològic, es tracta d'una formació de dretes/centre liberal.

d'un polític i els texts que emet en exercir el seu càrrec compleixen una sèrie de funcions que s'entrellacen. Ruth Wodak les classifica en següents "camps d'acció": legislació, formació de l'opinió pública i autopresentació, recerca del consens al si del partit, publicitat i lluita pels vots, administració i ús del poder executiu (2001: 66-68). Per tant, al costat de les activitats pròpies del fet de governar (és a dir, d'exercir el poder legislatiu i executiu), ens en presenta altres, centrades més en construir la imatge del polític i enfortir la seva posició on la persuasió constituirà un dels elements essencials. Les intervencions que estem a punt d'analitzar pertanyen precisament a aquest grup de texts, sobretot perquè es tracta de l'inici de la legislatura i, per tant, s'ha de preparar un marc ideològic que permeti implementar la política del govern amb el suport de la societat. Ja en aquells discursos apareixen certes imatges repetides i desenvolupades al llarg de tot el mandat de Mas, així com altres mecanismes lingüístics que no deixarà d'utilitzar.

Quant a la paraula *crisi*, aquesta es pronuncia explícitament tan sols en el discurs d'investidura on es fa referència tant a la crisi econòmica (esmentada quatre vegades), com a altres crisis que pateix la societat catalana (*crisi de les finances públiques*, *crisi de confiança*, *crisi de relació entre Catalunya i Estat*, *crisi d'actitud i de valors* [1]). En altres ocasions, Artur Mas se serveix de tota una sèrie d'eufemismes de diversa índole. Hi ha expressions neutres de tipus: *les circumstàncies són les que són* [2]; *l'actual situació* [1]; *en el context actual* [1], també, però, hi apareixen d'altres, més nombroses, on es vol recalcar la dificultat de la susdita situació sense esmentar, però, de què es tracta exactament: *es viuen dificultats i incerteses* [...] *punyents i colpidores* [3]; *moments complicats i adversos* [3]; *un any difícil* [3]; *un moment molt delicat* [2]; *enormes incerteses i dificultats* [1]; *moments difícils* [1]; *la difícil realitat* [1]; *una situació difícil i delicada* [1]; *en moments de dificultat com els actuals* [1]; *en aquests temps difícils* [1]. Aquests aspectes negatius es presenten també de manera metafòrica: *les incerteses i les amenaces s'assemblen a voltors que planen sobre la* [...] *realitat nacional* [3]. Totes les dificultats i els problemes adquireixen dimensions físiques com si fossin objectes reals que *s'amunteguen sobre la taula* [2] o dels quals *el país està farcit* [2]. A més,

la crisi es converteix en un enemic que *maltracta* la gent i el qual s'ha de vèncer o almenys *fer-li front* (aquesta expressió juntament amb els seus sinònims *afrontar* i *enfrontar-se* es repeteix moltes vegades). En analitzar aquests exemples es pot veure clarament que l'estratègia dominant no consisteix pas a falsejar la imatge de la realitat negligint la gravetat de la situació, sinó tot el contrari.

No obstant això, el caire negatiu i pessimista que les circumstàncies han agafat s'ha de contrarestar d'alguna manera. Per tant, el tema principal, també llargament il·lustrat metafòricament, és la futura superació dels problemes actuals i la recuperació econòmica del país. En aquest cas, Mas també fa servir tota una sèrie d'imatges que posen de relleu diferents aspectes del fenomen. La superació de la crisi és un *repte de gran calat* i de gran *exigència*, però, sobretot, és un *repte col·lectiu* [1]. Aquesta tasca es presenta com un deure de cadascú perquè la societat constitueix una *cadena* o un *engranatge* [2] en el qual cada baula o element és important i imprescindible. Així doncs, Mas està repartint la responsabilitat entre tothom en incloure tots els ciutadans en la feina que li espera: *tots estem cridats a posar el nostre gra de sorra* [1]. És més, no és tan sols un deure, sinó gairebé un privilegi – un privilegi que pot ésser gaudit per tots els catalans –: *tots tenim dret a participar de l'obra col·lectiva que suposa construir un país* [1].

La crisi es mostra també sota l'aspecte espacial, com un lloc d'on s'ha de sortir. Encara no se sap com fer-ho exactament, ja que és necessari *imaginar nous camins que ens permetin superar les crisis que ens angoixen i el dur bloqueig institucional que patim com a nació* [1]. Mas, però, posa de relleu que no serà una tasca fàcil tenint en compte que cal triar *un camí sense dreceres* (perquè *no hi ha miracles ni solucions màgiques* [...]). *Només hi ha un camí: treball dur, esforç, sacrifici, imaginació, creativitat, moral de victòria i convicció en les nostres possibilitats* [3]). Per tant, simplement s'ha de *fer front a la singladura* [2]. Aquesta darrera expressió forma part d'una imatge recurrent i molt desenvolupada a l'imaginari construït per Mas, és a dir, un viatge marítim. En aquest cas, fa referència tant a la història (com a una font d'inspiració i de força) com al futur ple d'esperances. Aquesta idea també va molt unida amb l'esperit de comunitat

i col·lectivitat que s'ha de basar en el patriotisme fortament arrelat en el passat i en el sentiment de pertànyer a una nació. En aquest viatge difícil i perillós, el catalanisme, els fonaments del qual són el treball i la solidaritat, constitueix alhora el mapa, la brúixola i la salvació, cosa que es pot veure en els exemples següents:

Malgrat els forts cops de vent i de mar que han fet escorar i alguns cops embarrancar el vaixell de la nostra història, la vitalitat del catalanisme ha proporcionat a la gent una brúixola i un mapa molt valuosos. Ara ens toca a nosaltres [...] de fer servir la brúixola amb encert i tornar a mirar el mapa per avançar. I començar una nova singladura, aprofitant els vents favorables que puguem trobar. [1]

Catalunya és una idea en moviment. Catalunya és una idea construïda amb els somnis, els anhels, el treball de dones i homes concrets, una idea viva, perquè ha estat assumida i sostinguda per diverses generacions fins al dia d'avui [...]. Per sobre i per sota de la nació material hi ha una idea poderosa [...] que ens salva de les derrotes i ens projecta cap al futur: el catalanisme [...], com a sentiment d'estima al país i de compromís amb la seva gent [...]. [A]gafats a aquesta idea, com un naufrag a una fusta, suportem la Guerra Civil i travessem la llarga dictadura de Franco. [1]

Vivim temps decisius per al futur de Catalunya, i probablement les decisions que prenguem ara marcaran el rumb del país durant temps més llargs que els que dura una sola legislatura. [1]

Aquesta continuïtat de la història de Catalunya i la successió de les generacions queda retratada també mitjançant una altra imatge, afegida a l'anterior, és a dir, la de l'arbre:

Ens correspon ara, als catalans i a les catalanes del segle XXI, mantenir ben viva la flama que ens ha guiat com a poble i com a nació al llarg de la història. I, a partir de les nostres arrels ben fondes, aixecar noves branques de benestar, prosperitat i llibertat, per a tots els catalans d'avui i els de demà. [3]

Amb l'exemple de l'arbre podem veure que Mas se serveix igualment de les connotacions de l'eix vertical i de la metàfora orientativa

CAP AMUNT, BÉ. La paraula *aixecar* es repeteix deu vegades en els seus discursos en diferents configuracions (*aixecar el cap*, *aixecar el país*, *aixecar Catalunya*, *aixecar el vol*), acompanyada del verb *enlairar* repetit dos cops (*enlairar l'esperit*) i d'una imatge molt poètica, cita parafrasejada del *Cant de la senyera*: *volarem com au galana pel damunt del nostre anhel* [3].

Com es pot veure, des del principi de la seva legislatura, Artur Mas construeix la seva visió de la situació de Catalunya i de la manera de sortir de la difícil situació. Primer, no deixa de repetir que és cosa de tots i que s'ha de *sumar esforços*. Es tracta, per tant, de reforçar la solidaritat entre els ciutadans i la seva responsabilitat envers el país. Al mateix temps, però, Catalunya és un *país amb grans actius* [1] i treballant dur podrà sortir-se'n, com ho proven algunes experiències desfavorables de la seva història. Aquests eixos principals que es poden traçar als discursos de Mas de l'any 2010 queden reflectits també en la freqüència de l'ús d'algunes paraules i construccions que hi apareixen. Mirant-los des del punt de vista estadístic, podem constatar que el vocable significatiu del qual se serveix més sovint és *Catalunya* (94 vegades), seguit per *govern* (88) i *país* (84). Crida l'atenció una freqüència molt alta d'elements que marquen inclusió: els pronoms *ens* (64 vegades, en comparació de 32 d'*em*), *nostre* (81), *nosaltres* (17). Per contra, el vocabulari relacionat i associat amb la crisi hi té una presència més aviat marginal o simplement no s'empra.

L'any 2011

L'any 2011, es pronuncien ja sis discursos oficials del president de la Generalitat en ocasió dels: 100 dies del govern, el Dia de la Solidaritat amb el Japó, el lliurament del Premi Nacional de Catalunya, la Diada Nacional de Catalunya, el debat de política general i el Cap d'Any. Hem de tenir en compte que el seu perfil ha canviat en comparació amb els texts anteriors, ja que estem en plena legislatura i el tema principal no poden ser tan sols els plans de futur, sinó

també la política actual del govern, incloses les mesures per combatre la crisi que òbviamment poden causar un cert malestar social. En conseqüència, aquests discursos s'orientaran encara més que els anteriors a la formació de l'opinió pública i l'autopresentació.

Sembla molt significatiu que la paraula crisi només hi aparegui tres vegades i tan sols durant el debat de política general. Aleshores, el fenomen es presenta com alguna cosa que *es pateix* a mena de malaltia (fet que encaixa perfectament amb referències a la *recuperació econòmica* o a la *situació econòmica delicada*). Cal subratllar, però, que encara que la paraula com a tal aparegui tan poques vegades, l'estratègia dominant segueix la mateixa que l'any anterior o fins i tot es veu reforçada, és a dir, no es tracta pas de negar l'existència de la crisi en parlar de l'èxit i de les coses positives, sinó tot el contrari, es posa de relleu encara més la dificultat de la situació com una cosa òbvia i sabuda per tots i de la qual no es pot defugir, sinó que més aviat cadascú s'hi ha d'enfrontar (*Tots sabem on ens trobem i els sacrificis que haurem de fer com a societat* [8]). Els adjectius *dur* i *difícil* es repeteixen constantment: *fer front i superar amb èxit un moment que certament és difícil però també apassionant de la nostra història* [4]; *hem de fer front, tothom ho sap, a una situació dura i difícil* [4]; *s'han d'enfrontar a una situació dura, difícil* [4]; *ens trobem en la situació complicada i difícil* [4]; *en el moment que estem, que també és una realitat dura* [6]; *fóra absurd negar les enormes dificultats del moment* [7]; *tots intuïm, i molts sabem, que l'any 2012 serà dur* [9]; *aquesta, i no una altra, és la dura realitat, i superar-la és feina de tots* [8]; *no podem negar que ens trobem en un moment de dificultats i per tant són temps d'un major compromís i esforç per part de tots* [8]; *valentia i aquesta tenacitat, aquesta capacitat d'emprendre i sobreposar-se davant l'adversitat, són les que ens calen avui per fer front a les dificultats socials, humanes i econòmiques que se'ns plantegen* [5].

El mateix missatge es transmet també mitjançant altres expressions, encara més suggestives: *vivim temps d'incertesa, d'adversitat, d'amenaces econòmiques que sacsegen el nostre benestar* [7]; *en aquesta època tan punyent i colpidora* [9]; *és la conseqüència*

colpidora d'aquesta situació de dificultats per la qual passem [8]; una enorme complexitat, que no podem ni disfressar, ni amagar, ni defugir [8]; moments de forta convulsió [8]; les èpoques més dolentes, les de vaques magres com les que estem vivint en aquests moments [8]; el sistema financer [...] està passant per una forta convulsió [8].

A més, no és tan sols una situació plena de dificultats, sinó que les circumstàncies es presenten excepcionals i úniques al llarg de la història: *la situació en què ens trobem és una situació sense precedents [4]; l'actual govern i el país en el seu conjunt ens hem d'enfrontar a una situació que no té precedents [4]; insisteixo, és una situació sense precedents [4]; no havíem viscut en molts anys una situació com l'actual [7]; condicions duríssimes i sense precedents [9]; en situacions d'excepcionalitat com la que ens trobem [8]; l'excepcionalitat del moment que vivim ens obliga a ser especialment exigents en tot allò que fem [8].*

Les condicions són, per tant, anormals i requereixen mesures excepcionals: *sovint cal fer coses a contracor, coses que no faríem en condicions normals o faríem d'una manera diferent si tinguéssim més temps per fer-les [4].* Tanmateix, resulta que aquesta excepcionalitat s'aplica tan sols a la situació del govern i les seves actuacions, mentre que quan es parla dels sacrificis exigits a la societat, la perspectiva canvia radicalment, ja que tots aquests esforços en comparació amb els esdeveniments de la història de Catalunya semblen poca cosa, eufemísticament parlant només s'ha *d'ajustar una mica per aquí o ajustar una mica per allà [4].* L'exemple següent il·lustra molt bé aquesta actitud que es repeteix també en altres configuracions:

A aquells que veuen una gran muntanya d'haver de fer tot això potser podríem recordar-los que aquest és un país, un poble i una societat que s'ha hagut d'afrontar a situacions molt més complicades i molt més difícils. [4]

De nou, als discursos d'Artur Mas tots aquests problemes i dificultats adquireixen una dimensió física i se'n parla com si fossin, per

exemple, objectes: *els problemes que tenim sobre la taula que són molt grans* [4]; *treballar conjuntament per treure el nostre país de la llosa que el pot ofegar* [8]; *necessitem més esforç [...] que mai per superar els obstacles que tenim al davant* [5].

De vegades, aquestes dificultats fins i tot s'esmenten, ja que són *deutes que acaben pesant com una llosa* [8] o s'ha d'*evitar que els deutes excessius d'avui no es converteixin en una llosa per a les esperances de les generacions futures* [7]. Aquesta perspectiva de tractar fenòmens immaterials com a coses físiques permet la seva quantificació i comparació²:

m'arriben sobre la taula gairebé totes les dificultats, totes les mancances, però també totes les fortaleces i moltes possibilitats i moltes energies i [...] les capacitats del país superen de molt llarg les seves dificultats. [4]

Els objectes físics són també més fàcils de localitzar i més “accessibles” i, per tant, es poden eliminar o modificar:

La nostra història està farcida de grans obstacles, que en alguns moments semblaven insuperables. Tanmateix, Catalunya ha sabut gairebé sempre transformar dificultats en oportunitats. I ara no hauria de ser l'excepció. [8]

Tanmateix, algunes d'aquestes qüestions obtenen una dimensió física, però no pas individualitzada i passen a assemblar-se més aviat a substàncies amorfes de tipus aire o aigua que es poden interpretar com si fossin més perilloses i sinistres (i també més difícils de captar i controlar). Així doncs, tenim, per exemple, *les dificultats que envolten el panorama del món* [7]. De vegades, en aquesta línia es parla de problemes molt concrets: *la gent [...] que sovint se sent ofegada per la burocràcia que hi ha en el nostre país* [4]; *que no tinguin la cotilla de la burocràcia a sobre, a sobre ofegant-los* [4];

² Raó per la qual aquest procediment d'“objectificació” va esdevenir essencial per a la creació i desenvolupament del discurs científic de les llengües europees (van Leeuwen, 2005: 111-112).

una forta restricció del crèdit, que ofega en part les possibilitats de recuperació econòmica [8].

Aquest procediment de dotar conceptes d'una dimensió material pot anar encara més lluny amb la personificació. De tant en tant, aquestes personificacions li surten a Mas de manera natural en servir-se abundantment dels modismes i del llenguatge popular, com en l'exemple següent: *si es fa una reforma amb cara i ulls, no només de maquillatge* [8] on l'expressió corrent *amb cara i ulls* es desenvolupa per juxtaposar-la amb associacions evocades pel concepte de maquillatge que es reprendran en altres llocs. Es personifiquen tant fenòmens positius (com la veritat, la transparència o, òbviament, Catalunya), com alguns aspectes negatius de la situació. Les referències a la veritat i la transparència són molt característiques per als discursos de Mas d'aquest període i constitueixen una explicació de l'estratègia que havia triat per parlar de la crisi, o sigui, sense defugir del tema: *en tot moment cal explicar aquesta veritat, encara que tingui aquestes cares no tan amables* [4]; *hem volgut estar casats amb la transparència, encara que la veritat en alguns moments sigui dolorosa i ho és* [4]; *si amaguem la veritat, si la distorsionem, si la maquillem per quedar bé, si ens fa mandra actuar, si ens adormim a la palla a l'hora de prendre mesures en la línia de l'estalvi i l'austeritat, quina confiança generarem al conjunt del país?* [4]

El tema de la transparència en virtut de l'estratègia principal del president introdueix un altre cop el tema de les dificultats, però des d'una perspectiva diferent, o sigui, *¿quin és el paper del govern en tot aquest procés?* Mas torna a fer servir unes expressions bastant suggestives i brusques per justificar per endavant algunes decisions que s'hauran de prendre.

No ens podem fer trampes al solitari dibuixant un any de color de rosa que a hores d'ara no s'albira. [9]

Com que l'esforç d'austeritat hi ha de ser *sine qua non*, nosaltres a hores d'ara no hem trobat la formula màgica per reduir 2.600 milions d'euros i no afectar per res tot el camp de polítiques socials que representen una part molt substancial del pressupost. [4]

Ho tenim difícil com diu molta gent? Sí, ho tenim difícil. [...] Aquest govern sobretot vol treballar, vol servir, no vol salvar. Els que esperin que farem miracles, que ens traurem conillets del barret, que traurem la vareta màgica, que farem les coses en quatre dies i a més sense un canvi d'actitud, doncs aquesta gent hauran d'anar esperant. Al nostre govern no hi trobaran aquestes solucions màgiques ni miracles. Trobaran esperit de servei, ganes de canvi, actituds noves, "agafar el toro per les banyes", disciplina, austeritat, imaginació, consens, diàleg i sentit de país. [4]

Per dur a terme aquest programa que requereix dels ciutadans esforç i sacrificis cal molta comprensió i col·laboració de part de tots els catalans. Per tant, de nou es fa referència a la col·lectivitat del procés, ara més rotundament encara, conjuntament amb personificacions de la societat i alguns elements de l'imaginari comú (per exemple, Sant Jordi):

la societat catalana té un alt grau de maduresa i que no vol ser enganyada sinó cridada a un esforç col·lectiu; [9]

El Govern de Catalunya ha assumit la responsabilitat d'explicar amb claredat i sense dramatismes la realitat de la situació que vivim, amb confiança en les nostres possibilitats per sortir-nos-en, però amb total transparència, com pertoca a una societat adulta i responsable com la catalana. [...] No fer-ho ens pot portar a enganyar-nos i a retardar encara més la presa de decisions per trobar solucions. La situació actual requereix sacrificis i no permet gaire lluïment. Ho sabem i ho assumim. [8]

L'esforç individual i col·lectiu per superar les adversitats, prescindint d'elements com la sort o les circumstàncies que escapen al nostre control. És sobre el nostre propi esforç que tenim possibilitat de decidir i de retre'n comptes. Com Sant Jordi lluitant contra un drac sense més armes que les que podia carregar. [5]

El que vull dir amb això és que aquest és un país perfectament capaç d'enfrontar-se a aquestes dificultats, perfectament capaç. No només capaç d'enfrontar-s'hi, sinó a més capaç de superar les dificultats. Però

això requereix veure el sentit del que s'està fent, el sentit de les coses, el coneixement del que està passant, la consciència d'on som i d'on ens trobem i a partir d'aquí trobar les energies col·lectives per poder tirar endavant. [4]

Les restriccions exigides per la situació, conegudes a Europa com *política d'austeritat*, i les seves conseqüències, que influeixen notablement en la vida de la gent, no es demonitzen ni es presenten com un llast imposat des de l'exterior, sinó com una cosa molt pròpia i arrelada en l'esperit català i que, per tant, no s'hauria de qüestionar ni rebutjar:

I jo em pregunto, aquestes normes no són pròpies de l'esperit català? Potser no les imposem nosaltres però aquestes normes que formen part d'aquest club que es diu Europa també són les nostres, també responen a la manera d'actuar del poble català. Per tant, si aquestes normes també són les nostres vol dir que allò que en aquest moment és aquest corrent europeu que ens fa seguir aquest tipus de normes, a Catalunya no li ha de costar tant. Catalunya ha de ser més sensible, fins i tot ha d'estar més preparada. [4]

La política d'austeritat, de rigor, de serietat, de fer els deures, d'enterrar l'economia especulativa, de saber que els deutes tenen un límit, de no estirar més el braç que la màniga, tot això té un sentit. El sentit de retrobar-nos amb els valors, principis i actituds que han convertit un país geogràficament i demogràficament petit com Catalunya en un gran país pel seu talent, la seva creativitat, el seu humanisme i la seva capacitat d'esdevenir un bon referent. [9]

Pel que fa a la xarxa de metàfores que permeten construir l'ideari de Mas, reapareixen també les orientatives basades en l'eix vertical CAP AMUNT, BÉ, CAP AVALL, MALAMENT que reprenen les imatges ja conegudes dels discursos de l'any precedent, per exemple, la noció d'aixecar el país: *quants cops aquest país ha hagut d'aixecar-se en situacions difícils* [4]; *és feina de tots reforçar aquestes capacitats i aixecar el país* [4]; o el vol (on la valoració espacial amunt-avall s'entrellaça amb la visió del camí):

Cal, en aquest sentit, redreçar el vol perquè el nostre vol era un vol inclinat cap avall i ho és encara i ens cal ara redreçar aquest vol i ens cal a més fer-ho tots plegats. Per això, per no anar caient, cal actuar amb responsabilitat, amb determinació i amb coratge. [4]

A tot això, s'afegeix una altra imatge arrelada en l'experiència corporal humana, és a dir, el fet d'estar dempeus, que s'inscriu en la sèrie de personificacions anteriorment esmentades:

hem pogut veure com aquest poble reaccionava com altres vegades davant d'aquesta adversitat dura i com es posava dempeus i estava disposat a reconstruir una vegada més les parts malmeses del seu país. [6]

[la força de creure en nosaltres mateixos va fer que] al llarg de la història Catalunya es mantingués dempeus, sense doblegar l'esquena ni abaixar el cap. [7]

La mateixa metàfora, tot i que lleugerament modificada, es refereix també a la societat *cohesionada i sòlidament vertebrada* [7]. No obstant això, aquesta dicotomia amunt-avall es torna a posar entre parèntesis quan Mas un altre cop compara Catalunya amb un arbre:

Per un país com Catalunya, de fondes arrels europees que s'endinsen dotze segles enrere en l'imperi de Carlemany, l'aposta europea és indis-sociable de la nostra identitat mil·lenària. [9]

Aquesta vegada, el mateix eix vertical es fa servir per representar metafòricament el pas del temps. Es pot veure, però, que la seva verticalitat queda modificada per encaixar en la metàfora dominant en la qual el transcurs es representa més aviat horitzontalment. Per tant, les arrels s'endinsen, però *enrere*.

Aquest segon eix, l'eix horitzontal, es reprèn encara més sovint que el vertical, en general, amb totes les referències a l'espai físic. Per una banda, es tracta de posar de relleu la multitud de problemes que s'han de resoldre (*¿podem fer veure que no passa res i mirar cap a un altre costat?* [8]; *el Govern està prenent decisions en tots els fronts* [8]), per l'altra banda, però, en aquest espai es projecta un moviment que té una direcció concreta, ja que es fan servir variants

d'una metàfora molt arrelada en la consciència – LA VIDA ÉS UN VIATGE – que ja hem vist en els discursos de l'any 2010 sota la forma d'un viatge marítim. Per tant, Mas parla de *tirar endavant determinats temes importants del país* [4] i en fer referència a la reducció de la burocràcia assegura que *el govern està clarament en aquest camí i preparant el terreny per actuar en aquest sentit* [4]. La mateixa imatge de *tirar endavant* i de l'eix davant-darrere reapareix constantment en contextos diferents (*el millor llegat de la nostra història: la voluntat [...] de progressar, d'anar endavant* [7]; *contenir el creixement de l'endeutament és l'únic camí* [7]; *sé que en el camí que estem seguint es cometen errors* [9]; *pel que depèn de nosaltres, seguirem el camí traçat* [9]; *arrosseguem quatre anys de dificultats creixents. Però [...] anys difícils no vol dir anys perduts. Serien perduts si en el camí acabéssim defallint o claudicant, per cansament, per comoditat o per falta d'esma* [9]). Tot i ser una imatge molt repetitiva, Mas li afegeix un aspecte molt individualitzat en tornar a la visió del viatge marítim. Aquest cop, la metàfora es fa més polifacètica. El seu primer aspecte és una variant de significats que acabem d'esmentar, és a dir, 'progressar, tirar endavant, seguir un camí': *afrontem anys de transcendència històrica que marcaran per molt de temps el rumb i el nostre futur com a país* [7]. No obstant això, les referències marítimes serveixen més per recalcar altres característiques de la situació: l'una interior i l'altra exterior. Els problemes interiors del país s'expliquen mitjançant la comparació amb un vaixell desequilibrat, una imatge molt desenvolupada i suggestiva:

Tothom suposo que és conscient, crec que és així o almenys crec que molta gent ho és, que el vaixell en el qual estem tots plegats és un vaixell que està escorat, inclinat, perquè la càrrega s'ha desplaçat cap a un costat i això fa que el nostre vaixell vagi amb aquesta inclinació. I tothom sap que quan un vaixell va massa inclinat si no l'equilibres hi ha el perill de bolcar. I estem fent tot el possible, tot el que cal per equilibrar aquest vaixell, per moure la càrrega, per estabilitzar-la, per no inclinar aquest vaixell d'una manera perillosa. I quina és aquesta càrrega? És el deute i el dèficit. Aquest dèficit que s'ha anat acumulant com a conseqüència

de moltes coses, no assenyalo culpes de ningú en concret, aquests dèficits que porten associats els seus deutes, això és aquesta càrrega que està desestabilitzant el nostre vaixell col·lectiu, que és el nostre país i la seva principal institució, la Generalitat de Catalunya. [7]

Això provoca una sèrie de disfuncions i fins i tot de distorsions en el funcionament normal de la institució i en tot allò que afecta a tercers. Però dintre d'aquest criteri d'austeritat i d'estalvi, d'estabilitzar el vaixell hi ha alguna altra alternativa? [7]

Després reapareixen les dificultats exteriors que ara es presenten sota la forma de fenòmens atmosfèrics als quals s'ha d'enfrontar el vaixell i no exclusivament el vaixell català, sinó també l'europeu:

Pot semblar, envoltats com estem d'una boira espessa, que no tornaran els dies clars i lluminosos. Que costarà de tornar a veure la silueta del benestar i de la prosperitat. És lògic i humà sentir-se així, perquè enmig de la boira et trobes desorientat, perdut, fins i tot angoixat. Tanmateix, repeteixo el que he dit: no hem de tenir por. La boira s'anirà fent més fina, s'obriran escletxes i clarianes i veurem finalment el perfil de l'horitzó. Un horitzó que volem net i clar, i compartit pels 7,5 milions de persones que donen sentit a la Catalunya del present. [9]

Hi ha decisions, però, que no depenen de nosaltres i que són vitals per recuperar la visió de l'horitzó i deixar la boira enrere. [9]

Certament estem en plena tempesta perquè les xifres d'atur no estan evolucionant bé. [4]

És cert que quan pilotes un vaixell amb la mar calma i el vent de popa, els errors es noten menys; amb la mar embravida i onades altes que vénen per tots els costats, els errors es noten més. [9]

Al nord, tant la Unió Europea com especialment la zona euro travessen moments tempestuosos. [8]

Aquesta comparació de dificultats amb fenòmens naturals reapareix també en altres contextos:

Hem tingut els nostres terratrèmols i tsunamis particulars al llarg de la nostra història com a poble, com a país i com a nació. No han estat certament moltes vegades fenòmens estrictament naturals, però al llarg de la nostra història hem vist com exèrcits poderosos de nacions molt grans veïnes – unes, just al costat, altres, al nord – provocaven aquest tsunami sobre una nació tan petita demogràficament com ha estat tradicionalment la catalana. [6]

Les referències a la història es fan cada cop més freqüents, el pas-sat es converteix en un objecte físic constituint una herència, un llegat.

Sapiguem ser dignes de l'herència rebuda de tantes i tantes generacions de catalans i catalanes, molts d'ells vinguts d'arreu, que han lluitat i treballat per un millor futur per a aquest país. [7]

La mateixa perspectiva de l'herència es trasllada també al pla del futur, desenvolupada amb un element molt actual de l'àmbit de la crisi, és a dir, la hipoteca, una experiència molt tangible per a molts catalans.

Estem disposats a viure d'acord amb les nostres possibilitats actuals per no hipotecar el benestar dels nostres fills? [...] Volem ser la primera generació de la història que el llegat que deixa als seus fills és més estret que el que va rebre dels seus pares? [...] Estem disposats a no sacrificar res del present a canvi de no ser solidaris amb els nostres fills? El concepte de la solidaritat i la sostenibilitat val per tot menys per deixar un llegat als nostres fills que sigui millor del que nosaltres disposem ara? [4]

Un llegat de deutes impagables no fóra èticament acceptable. [7]

Ara bé, ¿la solidaritat val per a tot, excepte per a les generacions futures? Excepte per als nostres fills i per als nostres néts? Si el llegat que deixem és una acumulació de deutes i d'interessos per pagar, ¿no correm el risc de ser vistos com la generació més egoïsta de la història, l'única que pretén viure millor que els seus descendents? [...] Crec que cada generació hauria de pagar la seva hipoteca, i no deixar-la en herència. [8]

La darrera metàfora que esmentarem és molt recurrent i molt pròpia de l'estil de Mas, una metàfora que també s'inscriu en aquest

eix de continuïtat passat-present-futur i es pot considerar una variant de la famosa frase de Ciceró que *historia magistra vitae est*. La formularem de la següent manera: LA VIDA ES UNA ESCOLA. En aquest cas, de l'àmbit escolar, se'n destaquen sobretot dos aspectes: òbviament s'ha d'aprendre, però encara més important sembla el fet de fer els deures. En el context de la crisi, es tracta, per una banda, de complir al peu de la lletra totes les restriccions exigides per la situació i, per l'altra, fer-ho de manera conscient per no repetir en el futur els errors del passat i sortir de la crisi enfortits. Això és factible, si se segueix l'exemple de generacions anteriors, però requereix molta feina.

Ara a cada entitat correspon fer bé els deures per poder dir en dos o tres anys que no només es queden sinó que en surten reforçades. [4]

[S]eran anys guanyats si en traiem les lliçons oportunes: que el compliment dels deures és tan important com la consecució dels drets; que la riquesa que perdura és la que es construeix sobre la base de la feina ben feta al llarg dels anys [...]. Si d'aquests anys n'aprenem aquestes lliçons, i les practiquem, serem molt més forts en el futur. [9]

Fer els deures sempre requereix un esforç, i fins i tot un sacrifici, però normalment té premi. [8]

[N]o és cert que ens haguem d'aclaparar perquè aquests deures ens semblen especialment difícils. Hi ha generacions de catalans que han fet deures molt més complicats que els que ens toquen fer a nosaltres en aquest moment. [4]

Amb aquests exemples podem veure clarament que, tot i que les metàfores canvien, el missatge en el fons segueix inalterable.

Observacions finals

El repertori de metàfores anteriorment esmentades ens mostra que la visió de la crisi construïda per Artur Mas en els seus discursos dels anys 2010-2011 es presenta molt coherent i ben desenvolupada. El

fet de repetir i aprofundir les imatges demostra que no es tracta d'una sèrie de metàfores casuals, sinó d'establir, d'una manera conscient i metòdica, un imaginari col·lectiu que permeti superar aquest trauma psicològic de la crisi, però, sobretot, que tingui una dimensió purament pragmàtica, és a dir, que representi un suport per a la política del govern que en gran manera es basava aleshores en les retallades. Seguint aquesta línia, es poden traçar dues estratègies principals. En primer lloc, tenim el principi de la transparència que consisteix a recalcar la gravetat i excepcionalitat de la situació. L'existència i duresa de la crisi sovint es posa en evidència per subratllar que *el govern ho té difícil* [4] i, per consegüent, justificar qualsevol acció que pugui afectar el nucli dur de l'estat del benestar. No obstant això, Mas no sol fer expressament referència a les mesures concretes que s'estan prenent ni emprar paraules com *retallades*. La transparència, per tant, també té els seus límits. La segona estratègia, molt més desenvolupada, intenta apel·lar a les emocions positives i incitar a l'acció col·lectiva de prendre responsabilitat pel país i contribuir a la seva recuperació econòmica. Aquest esperit col·laborador i la cohesió social han de sorgir de tota una sèrie d'imatges, símbols i llocs comuns. La tasca que Mas vol encarregar als ciutadans se centra, òbviament, en el fet de superar la crisi, però es pot interpretar des d'una perspectiva més àmplia: en la feina constant de construir el futur del país seguint l'exemple de les generacions anteriors. També cal subratllar que aquesta estratègia de posar de relleu els aspectes positius porta una altra conseqüència: no hi apareix la figura de l'enemic – una mena de boc expiatori – tan freqüent en els discursos polítics dels temps de la crisi. Mas no busca culpables, sinó que opta per la inclusió, tant en el context català, on la col·lectivitat és una de les idees principals, com en el context europeu. La qüestió de les relacions amb l'Estat Espanyol no hi ocupa gaire espai i encara es contempla la possibilitat d'arribar a un acord, sense una actitud rupturista. Tanmateix, ja es comença a fer referència al pacte fiscal que es convertirà en el nucli dels discursos de l'any següent, 2012, i serà una de les raons principals per resoldre el parlament i convocar eleccions anticipades (*Si la proposta de pacte fiscal és escoltada i atesa, els*

ponts entre Catalunya i l'Estat es reforçaran. En cas contrari, encara es debilitaran més [9]). Aquestes qüestions, però, adquiriran rellevància més endavant, ja que l'etapa inicial del primer mandat de Mas està marcada quasi exclusivament per les dificultats econòmiques del país. El president sovint recorre, òbviament, a l'element nacional, però ho sol fer per reforçar el seu missatge i donar-li un ancoratge emocional, ja que del que es tracta, en el fons, és de cridar els catalans a l'esforç col·lectiu i de justificar les mesures, amargues i impopulars des del punt de vista social, que el govern adopta per sortir de la crisi.

Podem constatar que Artur Mas construeix els seus discursos amb molta habilitat, servint-se de tota una sèrie de mecanismes lingüístics basats en el llenguatge popular, estereotips sobre el caràcter dels catalans, l'imaginari col·lectiu, etc. Per tant, a més de ser coherents i ben pensats, semblen també suggestius i captivadors, i aconsegueixen molt bé el seu paper sense recórrer a la manipulació o la demagògia. Ara bé, encara cal afegir-hi un petit comentari. En primer lloc, una obvietat: la gent sol identificar el polític amb els seus discursos, encara que en realitat mai no sapiguem qui n'és realment l'autor. En el cas d'Artur Mas, però, tot encaixa i la seva forma d'expressar-se a les situacions oficials complementa molt bé la seva imatge general, o sigui quant a la manera de parlar no es produeix cap dissonància i el president exerceix molt bé el seu paper de líder. Això no obstant, una altra qüestió és la correlació entre els continguts transmesos i el context polític català. A Espanya, els governs autonòmics, sobretot als temps de crisi, depenen fortament del govern central i, per tant, el seu marge d'actuació resulta considerablement limitat. Els dirigents catalans als últims anys ho han tingut cada cop més difícil per mantenir un equilibri entre les expectatives de la societat i les del govern a Madrid. Hem parlat molt de la influència que els polítics exerceixen en la ciutadania i com les seves intervencions poden formar les opinions de la comunitat. En la majoria dels casos, però, aquest procés és més aviat bidireccional. Com assenyala Ruth Wodak:

If we take politicians [...], then they are best seen both as shapers of specific public opinions and interests and as seismographs, that reflect and react to the atmospheric anticipation of changes in public opinion and the articulation of changing interests of specific social groups and affected parties. The relationships between media, politics (all genres) and 'people' are very complex. Up to now, we have not been able to provide clear answers who influences who and how these influences are directed (2001: 64).

Aquesta constatació no es pot negligir precisament en parlar d'Artur Mas, representant d'un partit que sempre ha sabut nedar entre dues aigües. L'escriptor Quim Monzó va descriure Convergència encara més directament:

Convergència [...] són uns tios que sempre van fent la puta i la Ramoneta. Per una banda tenen un grup d'independentistes que de tant en tant fan callar i d'altres no. Van jugant amb una pota aquí i l'altra. Són els minyons bons del PP. O del PSOE. O de qui vingui i de qui toqui. Van jugant amb aquesta ambivalència i això els dona un rendiment. És evident que Convergència juga a això [...]. És la llei compensatòria: "m'hi posi 400 grams de puta i 450 de Ramoneta". La setmana següent "Miri, aquesta setmana només 300 grams de puta perquè, de Ramoneta, ja en tinc 150 que em van sobrar de la setmana passada..." (2012).

La visió que sorgeix dels discursos que acabem d'analitzar, és a dir cridar a l'esforç comú sense culpar ningú, està condicionada per les circumstàncies polítiques del moment. Aquesta actitud anirà canviant els anys següents per raó de la postura del govern central de cara a la idea del pacte fiscal i, d'una altra banda, arran de les manifestacions multitudinàries a favor de la independència. Artur Mas es veurà obligat a posicionar-se clarament, cosa que influirà notablement en la seva manera de parlar i al cap i a la fi el portarà a les eleccions anticipades. No obstant això, els discursos del primer any de la seva legislatura encara mantenen aquest balanceig orientat a complaure a tothom i, tot i que Mas és sens dubte un bon orador, no es pot parlar realment d'un impacte social important.

Bibliografia

- CHILTON, P., LAKOFF, G. (2005), "Foreign Policy by Metaphor", en: Schäffner, Ch., Wenden, A. L. (eds.), *Language and Peace*, Harwood Academic Publishers, Amsterdam, pp. 37-60.
- CHILTON, P. (2006), "Metaphors in Political Discourse", en: Brown, K. (ed.), *Encyclopedia of Language & Linguistics*, vol. 8, Elsevier, Oxford, pp. 63-65.
- DEDAIĆ, M. N. (2006), "Political Speeches and Persuasive Argumentation", en: Brown, K. (ed.), *Encyclopedia of Language & Linguistics*, vol. 9, Elsevier, Oxford, pp. 700-707.
- FOUCAULT, M. (1969), *L'Archéologie du savoir*, Gallimard, Paris.
- JÄGER, S. (2001), "Discourse and knowledge: Theoretical and methodological aspects of a critical discourse and dispositive analysis", en: Wodak, R., Meyer, M. (eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis*, SAGE Publications, London–Thousand Oaks–New Delhi, pp. 32-62.
- LAKOFF, G. (2009), *The Political Mind. A Cognitive Scientist's Guide to Your Brain and Its Politics*, Penguin Books, New York.
- LAKOFF, G., JOHNSON, M. (1980), *Metaphors We Live By*, The University of Chicago Press, Chicago.
- LEEUEWEN, T. VAN (2005), *Introducing Social Semiotics*, Routledge, London–New York.
- MONZÓ, Q. (2012), entrevista en *Jot Down*, disponible en: <http://www.jotdown.es/2012/08/quim-monzo-catala/> – 7.06.2015.
- WESTEN, D. (2007), *The Political Brain, The Role of the Emotion in Deciding the Fate of the Nation*, Public Affairs, New York.
- WILSON, J. (2001), "Political Discourse", en: Schifffrin, D., Tannen, D., Hamilton, H. E. (eds.), *The Handbook of Discourse Analysis*, Blackwell Publishers, Massachusetts, pp. 398-415.
- WODAK, R. (2001), "The discourse – historical approach", en: Wodak, R., Meyer, M. (eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis*, SAGE Publications, London–Thousand Oaks–New Delhi, pp. 63-94.
- ŽIŽEK, S. (2009), *First as Tragedy, then as Farce*, Verso, London.

Pàgines web consultades

http://www.president.cat/pres_gov/president/ca/president-mas/discursos.html – 25.01.2015.

Llista de discursos analitzats

- [1] Discurs d'investidura – 20.12.2010
- [2] Discurs en l'acte de presa de possessió – 27.12.2010
- [3] Missatge institucional de Cap d'Any – 30.12.2010
- [4] Discurs amb motiu dels 100 dies de Govern – 6.04.2011
- [5] Declaració institucional amb motiu del Dia de la Solidaritat amb el Japó – 23.04.2011
- [6] Discurs en l'acte de lliurament del Premi Internacional Catalunya 2011 – 9.06.2011
- [7] Missatge institucional amb motiu de la Diada Nacional de Catalunya – 11.09.2011
- [8] Discurs en el debat de política general – 27.09.2011
- [9] Missatge institucional de Cap d'Any – 30.12.2011